

[Náučný chodník Krivý kút](#)

Kraj:	Prešovský
Okres:	Kežmarok
Geomorfologická jednotka:	Popradská kotlina
Geologická jednotka:	vnútrokarpatský flyš
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus a vlak Spišská Belá a pešo (smerom na Slovenskú Ves) z Továrenskej ul. asi 2 km na sever po panelovej odbočke cez pole (podľa smeroviek)
Východisko:	Spišská Belá, Krivý kút
Trasa:	(Spišská Belá) v rámci rašeliniska Krivý kút
Dĺžka, prevýšenie:	0,5 km, prevýšenie 0 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	3
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, ochrannárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2012

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je; leták [Ekologická obnova rašelinísk pri Spišskej Belej: Projekt revitalizácie dvoch vyťažených rašelinísk v katastri mesta](#) (vyd. Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 2012)

Kontakt: Mestský úrad Spišská Belá, Petzvalova 272/18, 059 01 Spišská Belá; Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie, Podunajská 24, 821 06 Bratislava, tel. 02 / 4552 4019

Poznámka: Náučný chodník vedie rašeliniskom po drevených lávkach k oddychovo-vzdelávaciemu areálu, ktorého súčasťou je kolová stavba nad vodnou hladinou ako kópia pravekého obydlia.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Odporúčame spojiť s návštevou neďalekého [náučného chodníka Belianske lúky](#), vedúceho k rašelinisku nepoškodenému ťažbou.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Spišská Belá. Starobylé mestečko v severnej časti Popradskej kotliny severne od Kežmarku, ležiace nad ústím Bielej do Popradu. Vznik obce sa datuje do 12. storočia. V polovici 13. storočia po tatárskom vpáde sa tu usídlili nemeckí kolonisti. Spišská Belá patrila medzi najbohatšie spišské mestá, ktoré v roku 1412 dal kráľ Žigmund do zálohu poľskému kráľovi Vladislavovi Jagelovskému, ktorý trval do roku 1772. Roku 1778 tu vznikla konzerváreň a liehovar a roku 1895 bola vybudovaná železnica z Popradu. Románsko-gotický kostol sv. Antona pustovníka z roku 1265, v roku 1720 zbarokizovaný, renesančná zvonica z roku 1590, na námestí neskororenesančné a barokové meštianske domy zo 17. - 18. storočia. V jednom z nich je od roku 1964 Múzeum fotooptiky Jozefa Maximiliána Petzvala, významného matematika, fyzika a vynálezcu šošovkového aparátu, ktorý sa v Belej v roku 1807 narodil.

Krivý kút. Jedno z troch väčších a viacerých menších rašelinísk, ktoré sa v minulosti nachádzali v k. ú. Spišská Belá, ležiace asi 2,5 km na sever od jej centra. Rašeliniská majú viac ako 10 000 rokov, mocnosť rašeliny tu dosahovala až 3 m. Rašelina sa ťažila od polovice 19. storočia, na Krivom kúte do roku 1984. Kvôli ťažbe boli lokality odvodnené sieťou kanálov, čo vážne narušilo vodný režim územia. Pre kľúčovú úlohu rašelinísk pri riadení vodných zdrojov a ochrane pred povodňami - keďže sú schopné zadržiavať veľké množstvo vody (mach rašelinník (*Sphagnum*) zadržiava vodu aj v sume 25násobku svojej hmotnosti) - sa prišlo k revitalizácii niektorých z nich, aj Krivého kúta. Obnova spočíva v stavbe prehrádzok v pôvodných odvodňovacích kanáloch, ich zasýpaní, výrube náletových drevín. Výsledkom je zvýšenie záchytnej schopnosti krajiny najmä po privalových dažďoch alebo pri jarnom topení snehu. Voda v rašelinisku zostáva dlhšie aj počas sucha. Na lokalite Krivý kút sa vybudovalo na 10 stanovištiach 20 prehrádzok a zasypano sa 75 m odvodňovacích kanálov. Krivý kút má čiastočne zachovaný, miestami až divoký prírodný charakter so vzácnou flórou a faunou. V náučnom areáli bola vybudovaná napodobenina obdĺžnikovej stavby pravekého človeka z doby bronzovej - kolová stavba na malom jazierku. Vodná plocha vznikla zatopením terénu po činnosti bobra, ktorý tu žije od roku 2004.

Trstinné lúky. Ďalšie z rašelinísk poškodené ťažbou, nachádzajúce sa medzi Spišskou Belou a Rakúsmi, tiež revitalizované. Pri ťažbe rašeliny sa tu našlo viacero artefaktov dokladujúcich praveké osídlenie: prevrtnaný a ryhami zdobený srnčí paroh, tri bronzové meče z 10. storočia pred Kristom (mladšia a neskorá doba bronzová, lužická kultúra), kosti sobov, roh pratura a jedna kompletne zachovaná ľudská kostra. K unikátnym nálezom patrí masívna cudzokrajná (ázjská) ulita bielej farby s oranžovými škvrkami, pravdepodobne sa sem dostala obchodnou výmenou. Obdĺžnikový otvor v jej hornej časti naznačuje, že ide o jednoduchý hudobný nástroj. Všetky nálezy sú uložené v Podtatranskom múzeu v Poprade.

Kaštieľ Strážky. Národná kultúrna pamiatka nachádzajúca sa v Spišskej Belej v miestnej časti Strážky. Je skvostom renesančnej architektúry na Slovensku. V kaštieli sa nachádzajú expozície Slovenskej národnej galérie: v parku je nainštalovaná expozícia plastiky, v kaštieli sú okrem zbierky historickej knižnice a mobiliára kaštieľa aj expozícia Ladislav Mednyánszky a Strážky a expozícia Portrét 17. - 19. storočia na Spiši.

Popradská kotlina. Jeden z troch geomorfologických podcelkov **Podtatranskej kotliny**, vyhraničený zhruba medzi Štrbským sedlom, Šuňavou, Hôrkou, Kežmarkom, Podolíncom, Lendakom a osadami mesta Vysoké Tatry. Na severozápade susedí s Tatranským podhorím, Liptovskou kotlinou (s nimi tvorí Podtatranskú kotlinu), na juhu s Kozími chrbtami, východe Levočskými vrchmi a severe Spišskou Magurou. Predstavuje mohutnú tektonickú depresiu ležiacu v zrážkovom tieni Tatier vo výškach zhruba 590 - 900 m n. m. Je vyplnená mohutnými kvartérnymi glacifluviálnymi sedimentmi vo forme terasovaných kuželov pod vysokotatranským úpäťm (štrky, štrkopiesky, balvany) a terasovými a nivnými sedimentmi riek a potokov (hliny, štrkopiesky), prikrývajúcimi podložné paleogénne horniny (flyš: pieskovce a ílovce). Tieto miestami výraznejšie vystupujú nad zvlnený reliéf s dlhými plochými chrbtami až plošinami ako vyššie pahorky. V oblasti niektorých zlomov sa vyskytujú travertíny (Gánovce).

Názvy informačných panelov

1. Rašelinisko Krivý kút
2. Obydlie z doby bronzovej
3. Život bobra vodného

